

Sefa Koyuncu

Yaşadıkça

sefa.koyuncu@tg.com.tr

San'atta dünya lideri olmalıyız

Türkiye, çağdaş san'atta mevcut güç ve potansiyelinin farkında değil.

Farkına varır ve toparlanırsak çağdaş san'atta söz sahibi hatta dünya lideri olabiliriz.

Ülkemizde bu birikim ve potansiyel var. Bu kadar da değil; Türkiye, dünya san'atına yön verebilecek birikim, güç ve potansiyele sâhip tek ülkedir.

Bu tespitimiz bâzılarına abartılı hatta ütöpic gelebilir ancak gerçek hiç de öyle değil.

Zira, çağdaş san'atın ana vatanı Türkiye'dir.

Türk-İslâm san'atlarının gücü Batı'yı dize getirmiş, dünya san'atını naturalist resim ve heykelden vazgeçirerek soyut san'atlara yöneltmiştir.

Türkiye'deki san'at tarihi kitaplarında bu büyük zaferin destanı yazılması gerekirken ne yazık ki Batı'ya methiyeler düzümüştür.

Batı'nın natüralist resim ve heykel san'atına hayran olmak ilericilik; hüsn-i hat, tezhib, ebru ve minyatürü övmek ise gericiilik alâmeti sayılmıştır.

İlâhî adâlete bakınız ki gün gelmiş, Batı natüralist heykel ve resmi san'attan saymamaya, somuttan soyuta kaymaya başlamıştır.

O derece ki natüralist heykel ve resmin çağdaş dünya san'atında artık yeri yoktur.

Çeşitli akımlar adı altında ya da ferdi bazda alabildiğine soyut san'ata doğru gidiş vardır.

İftiharla kaydedelim ki, soyutun dünya san'atına hakim olmasının kaynağında Türk-İslâm san'atları vardır.

KÜBİK PICASSO MİNYATÜRÜ

Minyatür ve hat san'atımız modern Batı san'atına ilhâm kaynağı olmuştur. Pablo Picasso (1881-1973) hat san'atımıza, Henri Matisse (1869-1954) de minyatür san'atımıza ulaşmaya çalışmıştır. (Dr. Vedat Erkul, Sanat ve İnsan, s. 240)

Fovizmin kurucusu Matisse'in, Washington/ABD Ulusal Sanat Galerisi'ndeki Açık Pencere (1905),

St. Petersburg/ Rusya Hemi-tage Müzesi'ndeki Müzik (1910), Paris Pompidou Merkezi'ndeki Mavi Çıplak II (1952) tablolarında minyatür san'atının etkisi açıkça görülür.

Kübizmin öncüsü Pablo Picasso'nun İspanyol İç Savaşı'nda Alman Hava Kuvvetleri tarafından bombalanan "Guernica" şehrini konu alan ünlü tablosu (1937), Osmanlı savaşı ve av minyatürlerinin kübik versiyonudur. (Reina Sofia Müzesi Madrid/İspanya)

HATTIN ESTETİK HAZZI

2. Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında, özellikle (aralarında Türk san'atçıların da yer aldığı) "Paris Okulu" ressamları, düşünürler Batı kültür ve uygarlığını sorgulamaya başlamışlardı. Michaux'da, Mathieu'de, Sou-lages, Hartung ve Degot-tex'de Uzakdoğu resminden, hat san'atından hatta felsefesinden esinlenen resimler ortaya çıktı. (Ferit Edgü, 1940-2000 XX. Yüzyılın 20 Türk Sanatçısı II PAPKO Öner Kocabeyoğlu Koleksiyonu, s. 220)

Neticede, çağdaş Batı san'atı, İslâm san'atının kültür mirasından yararlanmıştı. Ancak, çağdaş soyut eğilimlerin vardı en üst seviyedeki hazzın sınırları, tek başına hat san'atımızın ulaştığı görsel ve plastik anlam sınırları seviyesine çıkamamıştır.

Gültekin Elibal'ın dediği gibi Türk hattatlar harflere estetik, ma'nâ ve hareket vermiştir. Resmettikleri tabloları âdeta kuvvet, azamet, gurur, zarafet ve tevazu hisleri görülür. (Erkul, s. 238)

Mehmet Çebi gibi koleksiyonerlerin klasik hat tablolarımıza; İstanbul Üniversitesi, TC Merkez Bankası vb. kuruluşlar ile Öner Kocabeyoğlu'nun çağdaş soyut eserlere sâhip çıkması son derece isâbetli olmuştur.

Sözün özü:

Türkiye'deki klasik ve çağdaş soyut san'at birikimi dünyanın hiçbir ülkesinde yoktur.

Yapılması gereken, bu müthiş potansiyeli harekete geçirecek projeler üretmektir!..

